

İSLAMIN BEŞ TEMELİ

ZEKAT

İnsanın Paylaşma ve Yardımlaşma Duygusu

İnsanın yaratılıştan sahip olduğu hasletlerden biri de yardımlaşma ve paylaşma duygusudur. İşte zekât insanın yaratılışında var olan bu duyguyu açığa çıkaran, harekete geçiren ve geliştiren, diğer bir deyişle köreltmeyen bir işleve sahiptir.

Cimriliğin etkisiyle hep alma ve kazanma dürtüsü yerine, verebilme bilincinin güçlendirilmesi, insanlık açısından çok önemlidir.

Zekât, infak, sadaka ve benzeri isimlerle Kur'an-ı Kerim'in neredeyse her suresinde özendirilen verme anlayışı, gerçek anlamda işler hale getirilebildiği takdirde gıpta edilecek bir yardımlaşma ve dayanışma anlayışının doğmasına yol açar

Namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin. Kendiniz için her ne iyilik işlemiş olursanız, Allah katında onu bulursunuz. Şüphesiz Allah bütün yaptıklarınızı görür (Bak. İsra 17/28).

İslâm'ın Paylaşma ve Yardımlaşmaya Verdiği Önem

Kur'an-ı Kerim'in en çok üzerinde durduğu ve teşvik ettiği hususlardan biri, Allah'ın kullarına verdiği rızkın paylaşılmasıdır.

Peygamber Efendimizin eğitiminde yetişen İslâm'ın ilk kuşağı Sahabe, paylaşma ve yardımlaşmanın en güzel örneklerini vermişlerdir. Kur'an-ı Kerim, onların yardımlaşmalarını övmektedir.

Bunun en güzel örneği,
Mekke'den Medine'ye hicret
eden Muhacirlerle Medineli
Müslümanlar arasında
gerçekleştirilen kardeşlik
dayanışmasıdır. Bu
dayanışma ve yardımlaşma,
tarihte benzeri görülmemiş
bir fedakârlık ve dayanışma
örneđidir

SADAKA

- Kişinin kendi arzusuyla yaptığı her türlü maddi ve manevi iyilik ve yardım
- Zekat farzdır. Sadaka ise nafile bir ibadettir, kişinin gönlünden kopan istek ile yapılır..

Nafile:

Zorunlu (farz) olmadığı hâlde kendi isteği ile yapılan ibadetlerdir.

Sadaka farz değildir. Gönülden ne kadar verirse... Kişiyi Allah'a yakınlaştırır.

SADAKA

MADDİ YARDIM

MANEVİ YARDIM

Mali yardım

Zarar veren şeyleri kaldırmak

İnsanlara yardım etmek

Tatlı Söz

Güler Yüz

Sadaka-i Carie

Hız. Peygamberimize (s.a.v.) göre kimlerin sevapları öldükten sonra da devam eder?

- Okul, hastane, cami, yol, çeşme gibi insanların yararlanacakları eserleri (**SADAKA-I CARİE**) yaptıran **hayır sahipleri**
- İnsanlığın yararlanması için ilmi ve bilimsel araştırma ve eser veren **ilim sahipleri**
- Ahlaklı insan yetiştiren **evlat sahipleri**

Tartışalım

Yukarıdaki hadislerden hareketle sadakanın önemini tartışınız!

Hadis-i Şerif

“Her meşrû ve güzel iş sadakadır” [Buhârî, Edeb 33; Müslim, Zekât 53].

“Din kardeşini güler yüzle karşılamak gibi (tabîî) bir iyiliği bile sakın küçük görme!” [Müslim, Birr 144].

“Müslüman bir kişi bir ağaç diker de ondan insan, hayvan veya kuş yerse, bu yenen şey kıyamet gününe kadar o Müslüman için sadaka olur” [Müslim, Müsâ- kât 10].

“Bir adam Allah’ın rızasını umarak ailesinin geçimini sağlarsa, harcadıkları onun için birer sadaka olur” [Buhârî, İmân 41, Nesâî, Zekât 60].

“Veren el alan elden hayırlıdır. Yardım etmeye, geçimini üstlendiğin kimselerden başla! Sadakanın hayırlısı, ihtiyaç fazlası maldan verilendir. Kim insanlardan bir şey istemezse, Allah onu kimseye muhtaç etmez. Kim de tokgözlü olursa, Allah onu zengin kılar” [Buhârî, Zekât 18, ; Müslim, Zekât 94–124].

“Sadaka vermek malı eksiltmez. Kul başkalarının hatalarını bağışladıkça Allah da onun şerefini arttırır. Kim Allah için alçak gönüllü davranırsa, Allah da onu yükseltir” [Müslim, Birr 69.].

Paylaşma ve Yardımlaşma İbadeti Olarak Zekât

ZEKAT

Yüce Allah, "Allah yolunda mallarını harcayanların örneği, yedi başak bitiren bir dane gibidir ki her başakta yüz dane vardır. Allah dilediğine kat kat fazlasını verir. Allah'ın lütfü geniştir. O her şeyi bilir." (Bakara Suresi 261) buyurmak suretiyle insanları zekât vermeye çağırmıştır.

Yüce Allah bu hususta,

"Ey iman edenler! Kazandıklarınızın iyilerinden ve rızık olarak yerden size çıkardıklarımızdan hayra harcayın. Size verilse, gözünüzü yummadan alamayacağınız kötü malı, hayır diye vermeye kalkışmayın. Bilin ki Allah zengindir, övgüye layıktır."

(Bakara 267) buyurmuştur.

"Allah yolunda malını veren kimse temizlenir."
(92/Leyl suresi, 18)

"Sevdiğiniz şeylerden infak etmedikçe (vermedikçe) asla iyiliğe ulaşamazsınız ..."
(Âl-i İmran Suresi, 3/92)

Zekât, hicretin ikinci yılında Medine'de farz kılınmıştır. Kur'an-ı Kerim'deki "Namazı dos-doğru kılın, zekâtı verin..." (Bakara, 2/43, 110; Hac, 22/78; Nur, 24/56; Mücadele, 58/13; Müzzemmil, 73/2) meâlindeki ayetler zekâtın farz olduğunu gösteren delillerdendir.

İslâm dini paylaşmayı imanla bütünleştirmiş ve zekât vermeyi İslâm'ın temel şartlarından biri haline getirmiştir.

İslâm'a göre insanın sahip olduğu servetin gerçek sahibi Allah'tır. O'nun emanet olarak verdiği bu servetten başkalarına vermek gerekir. Pek çok ayette bu husus açıkça ifade edilmiştir (Nûr, 24/33).

Kur'an-ı Kerim'de varlıklı Müslümanların mallarında yoksulların hakları bulunduğu ifade edilmesi (*Zâriyât, 51/19; Meâric, 70/24–25*) zenginlerin, ihtiyaç sahiplerine yardım yapmalarının bir lütuf değil, bilakis insanî bir borç ve yükümlülük olduğunu gösterir.

Zekât, dinen zengin sayılan mükellef Müslümanın, her sene malının belli bir miktarını Müslüman fakirlere vermesidir.

Zekâtla İlgili Temel Kavramlar

Nisap

Sözlükte her şeyin aslı, kökü, asgari miktar, adet gibi anlamlara gelen nisap, terim olarak, zekât, fitre, kurban gibi ibadetler için konulan bir zenginlik ölçüsüdür. Nisaba, zengin olmanın asgarî sınırı veya asgarî zenginlik ölçüsü de denilebilir.

Borcundan ve temel ihtiyaçlarından fazla malî birikime sahip olan kişi dinen zengin sayılır.

Havâici Asliye (Asli İhtiyaç)

Zekât, fıtır sadakası ve kurban yükümlülüğünün belirlenmesi sırasında asgarî zenginlik ölçüsü kabul edilen nisap hesaplanırken dışarıda tutulan temel ihtiyaç giderleri demektir.

Bu ihtiyaç giderleri: Ev, binit, kendisinin ve bakmakla yükümlü olduğu kimselerin bir yıllık yiyecek ve giyecekleri, lüzumlu ev eşyaları, şahsi kitaplar, çeşitli meslek sahiplerinin aletleri ve yaşamı için zorunlu olan diğer şeyler.

Zekât Vermesi Gereken Kişiler

Zekât Verilebilecek Kişiler

*Malla
yapılan bir
ibadettir*

*İslam'ın beş
şartından biridir.
Namazdan sonra
2.sıradadır.*

*Maddi durumu
iyi olan
Müslümanlara
farzdır.*

**Ev eşyaları
*Yiyecek-İçecek
*Sanat ve meslek
aletleri
*Oturlan Ev'in
zekatı verilmez
bunlar temel
ihtiyaçtır.*

Zekât

*Toplumdaki
dengeyi ve
barışı
korumayı
amaçlar*

*Mal veya
paranın
1/40
verilir.*

*Yılda bir
defa
verilir.*

*Mala
düşkünlüğü
önler,
cimrilikten
kurtarır. (Nefs
Terbiyesi)*

Dede ve
Ninesine

Torunlarına

Çocuklarına

Zekât
kimlere
verilmez

Eşler
birbirine

Anne ve
Babasına

Zenginlere

NOT EDELİM

Nisap miktarı (Dinî bakımdan bir kimsenin zengin sayılabilmesi için sahip olması gereken malların miktarı)

• Altın gram

• Gümüş 595 gram

• Devede 5 adet

• Sığır ve mandalarda 30 adet

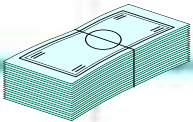
• Koyun ve keçilerde 40 adet

• Buğdayda 653 kg'dır.

• Eğer paramız var ise altının değeri üzerinden hesaplanır.

• Zekât verilmesi için zekât verilecek malın üzerinden bir yıl geçmesi gerekir.

«Ey iman edenler! Allah'a ve ahiret gününe inanmadığı halde insanlara gösteriş olsun diye malını harcayan kimse gibi, sadakalarınızı başa kakmak ve gönül kırmak suretiyle boşa çıkarmayın. Böylesinin durumu, üzerinde biraz toprak bulunan ve maruz kaldığı şiddetli yağmurun kendisini çıplak bıraktığı bir kayanın durumu gibidir. Onlar kazandıklarından hiçbir şey elde edemezler. Allah kâfirler topluluğunu hidayete erdirmez» (Bakara 2/264).

“Sadakalar (zekâtlar), Allah’tan bir farz olarak ancak fakirler, düşkünler, zekât toplayan memurlar, kalpleri İslâm’a ısındırılacak olanlarla (özgürlüğüne kavuşturulacak) köleler, borçlular, Allah yolunda cihad edenler ve yolda kalmış yolcular içindir. Allah hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir” (Tevbe, 9/ 60).

Zekât ibadetinin İnsana-Topluma Kazandırdıkları

Zekât Veren İnsan...

- ✓ Cimrilik, bencillik, gurur gibi kötü huylardan kendini temizler.
- ✓ Verdiği nimetler için Allah'a teşekkür etmesi gerektiğinin, teşekkürün ise sadece söz ile olmadığını bilincine varır.
- ✓ Zenginler ile fakirler arasındaki ekonomik dengesizliğin giderilmesine katkı sağlar. Böylece zengin ve yoksul arasında duygusal yakınlaşmaya, karşılıklı saygı ve sevginin gelişmesine, toplumsal barış ortamının oluşmasına katkıda bulunur.

- ✓ Toplumda dilencilik, hırsızlık ve yankesicilik gibi kötü ve yüz kızartıcı durumların azalmasına aracılık eder.
- ✓ Toplumsal görevlerinin farkına varır, birlik ve beraberlik ruhu kazanır. Vücudun bir organı hastalandığında diğer organların da rahatsızlıktan etkilenmesi gibi toplumda var olan sorunlardan acı duyar ve çözüme kendi çapında katkı sağlar.
- ✓ Kendisini, sahip olduğu para ve eşyanın kölesi olmaktan kurtarır; elindeki varlığın gerçek sahibinin Allah olduğunu ifade etmiş olur.
- ✓ Verme, paylaşma, yardımlaşma, bir insan kardeşinin derdine çare olma gibi temel insanî erdemlerle olgunlaşır ve Peygamber Efendimizin (a.s.) *“Veren el alan elden üstündür.”* (Buhari, Nefekat,1) müjdesiyle mutlu olur.

Empati yapalım.
Siz Őu an zenginsiniz .
Eğer fakir olsaydınız neler
hissederdiniz?

“Tok aęın halinden
anlamaz.”
Atasözü

Eğer tok isek, ağın halini anlayıp
ta zekat verebilmemiz için ÖNCE
hangi ibadeti yapmalıyız?
DÜŐÜNÜN-ARAŐTIRIN!

CEVAP:

ORUÇ TUTMAK
YANI İSLAMIN
EN ÖNEM VERDİĞİ

ZEKAT İBADETİNE

HAZIRLAYAN İBADET
ORUÇTUR.

ya şehri

RAMAZAN

hosgeldin

**"Namazı kılın, zekâtı verin,
peygambere itaat edin ki
merhamet göresiniz."**

Nûr suresi, 56

*KOMŞUSU AÇ İKEN TOK YATAN OLGUN MÜMİN DEĞİLDİR.
HZ. MUHAMMED (S.A.V.)*

Zor Durumda Olanlara Yardım

Peygamber Efendimiz (a.s.) bir hadislerinde şöyle buyurmuşlardır: **“Müslüman Müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez, onu yalnız bırakmaz. Bir kimse Müslüman kardeşinin ihtiyacını karşılarsa, Allah da ona yardım eder. Bir kimse bir Müslümanın sıkıntısını giderirse, Allah da kıyamet günü onun sıkıntılarından birini giderir. Bir kimse din kardeşinin ayıbını örterse, Allah da kıyamet gününde onun ayıbını örter”** (Tecridi Sarih:7/360; Riyazüs-Salihin:1/284).

Bu toplumu oluşturan bütün fertler **kardeş** (Hucurat, 49/10).

Hz. Peygamberimizin(sav) ifadesiyle, İslâm toplumunda müminin mümine bağlılığı, taşları birbirine kenetli bir **bina gibidir (Tecrid-i Sarih:12/134).**

Türk - İslâm Geleneğinde Paylaşma ve Yardımlaşma Kurumları

“Kişi, kendisi için istediğini,
kardeşi için de istemedikçe
iman etmiş olmaz”
(Buhari, İman 6).

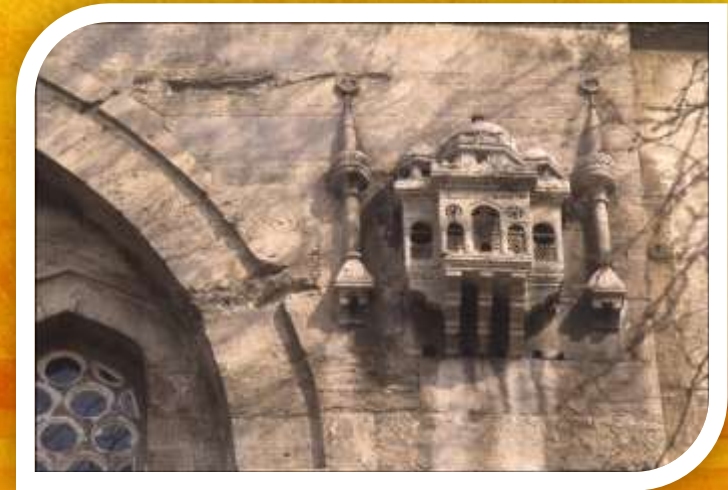
Hadis-i Şerif

Baştan beri Müslümanlar, çok güzel bir paylaşma ve yardımlaşma geleneği oluşturmuşlardır. Bu gelenek, İslâm dünyasında asırlar boyu sürecektir sağlam ve köklü müesseselerin kurulmasına vesile olmuştur. Bunların başında vakıflar gelmektedir. Seleflerinden bu müesseseleri ve bunların dayandığı temel ilkeleri alan Türkler bunları daha da geliştirerek efsane haline gelen kurumlarla asırlar boyu bu güzel geleneği sürdürmüşlerdir.

Geçmişte Müslüman Türklerin kurduğu vakıfların, yardım elini uzatmadığı bir saha düşünmek neredeyse imkânsızdır. Evlenecek fakir kızların çeyizlerinin hazırlanmasına , yaşlanıp çalışamayacak duruma düşen yük hayvanlarının bakımına; yolcuların konaklayacakları hanlar ve kervansaraylardan cami külliyelerine ve göçmen kuşların korunup gözetilmesine varıncaya kadar toplumsal hayatın her alanında vakıf hizmetlerini görmek mümkündür.

TARTIŞALIM

Osmanlı İmparatorluğu döneminde zengin Müslümanlar İstanbul'un belirli noktalarına yerleştirilmiş mermerden oyuk taşların içine onurlu, dilenmeyen fakirler için altın para atıyorlar. Taşların başında herhangi bir güvenlik önlemi yok. Yani isteyen istediği kadar alabilir. Ve bir sonraki güne altın devredebiliyor. Uygulama yıllarca devam ediyor...

Bu olayı doğru davranış açısından tartışınız.

Süheyl ÜNVER,
Hayat Tarih Dergisi, 1967, S 11

KUŞ EVLERİ

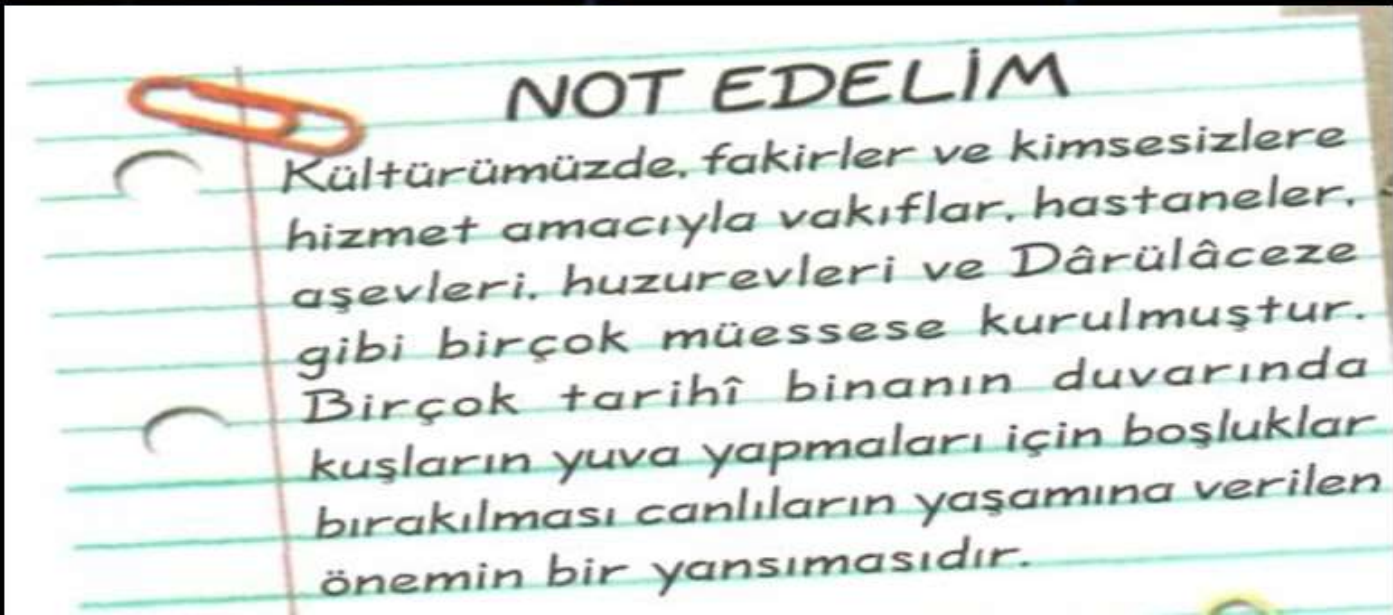

www.darulaceze.gov.tr

HATIRLATMA!

Darülaceze Abdülhamid zamanında her dindeki aciz insana hizmet için inşa edilmiş

DARÜLACEZE
"113 Yıllık Şefkat Kapısı"

NOT EDELİM

Kültürümüzde, fakirler ve kimsesizlere hizmet amacıyla vakıflar, hastaneler, aşevleri, huzurevleri ve Dârülâceze gibi birçok müessese kurulmuştur. Birçok tarihî binanın duvarında kuşların yuva yapmaları için boşluklar bırakılması canlıların yaşamına verilen önemin bir yansımasıdır.

Türk milletinin tarihinde kardeşlik, birlik, beraberlik vb. ilkeleri en güzel şekilde hayata geçiren sivil toplum kuruluşlarından biri de Ahilik teşkilatı olmuştur.

Şehirlerde, köylerde, kısacası ülkenin her tarafında düzenli bir şekilde örgütlenmiş bulunan bu güzel teşkilat, Anadolu'nun Moğollar tarafından işgali dönemi gibi çalkantılı ve sıkıntılı dönemlerde halkın birlik beraberlik ve kardeşliğinin bozulmadan korunmasında önemli rol oynamış ve devlet millet bütünleşmesinin en güzel örneğini vermiştir.

Ahilik Nasihatı

- * Harama bakma, haram yeme, haram içme.
- * Doğru, Sabırlı, Dayanıklı ol.
- * Yalan Söyleme.
- * Büyüklerinden önce söze başlama.
- * Kimseyi kandırma.
- * Kanaatkar ol.
- * Dünya malına tamah etme.
- * Yanlış ölçme, eksik tartma.
- * Kuvvetli ve üstün durumda iken affedici, Hiddetli iken yumuşak davranmayı bil.
- * Kendin muhtaç iken bile, Başkalarına verecek kadar cömert ol.

“2003’ten beri hizmete devam”

*Ek işimiz değil,
Tek işimiz...*

TIKLAYINIZ
DAHA FAZLA
DÖKÜMAN İÇİN

 DDY YAYINLARI
İnönü M. Turgutreis C. No:63 İZMİR

 dindersi.com
— 2003’den beri —

0 505 979 88 88 - 0 555 153 08 74